

Namslaksen 2012

Rapport nr 6 – 2012

*Havørn spiser utgytt laks ved Tømmeråsfossen i Sandøla 1. desember 2012.
Foto: Oddvar Moa*

Redaktør: Fiskeforvalter Anton Rikstad

Forord

Dette er tolvte utgaven av "Namslaksen". Rapporten er tenkt som en årsrapport fra Namsenvassdraget, og målgruppen er grunneiere, vall-sammenslutninger, kommuner og fiskere. Som tidligere rapporteres fangster, oppgangen i laksetrappene, overvåking av rømt oppdrettslaks og resultater fra fiskeundersøkelser i Namsenvassdraget.

Denne rapporten er redigert av fiskeforvalter Anton Rikstad. Overhalla (G-Sport Overhalla) og Grong (Grong Fritid) har kontinuerlig rapportert fisket gjennom sesongen på den digitale "Laksebørsen" (<http://www.flyshop.no/cust/Namsen/index.htm>). Vedlagt følger også resultatet fra sjølaksefisket i Namdalen (tall fra Statistisk Sentralbyrå).

Takk til Ragnar Holm, Kjell Pettersson, Grong Videregående Skole, Jan Arild Landstad, Arne Saugen, Odd Erling Hasfjord med flere for registrering av andel oppdrettslaks i elva. Vel 2800 dugnadstimer er nedlagt i overvåkingsfiske høsten 2012. Kunnskapssenter for laks og vannmiljø (KLV) v/Frode Staldvik og Tone Løvold har gitt foreløpige resultater fra overvåkingen og for fiskeoppgangen i Tømmeråsfossen.

Takk til Tor Heggum/Ingrid Moum, Håvar Furulund, Svein Romundstad og til Leif Skorstad med flere for innsamling av skjellprøver av laks. Videre takk til personalet på Fiskumfoss kraftverk for registrering av fiskeoppgangen i Nedre Fiskumfoss og til Kunnskapssenter for laks og vannmiljø og Jon Nesser/Øystein Ove Solum for registrering av fiskeoppgangen i Tømmeråsfossen og Formofossen. Takk til Eystein Fiskum og Hallstein Tødås for årlig registrering av yngeltetthet på faste stasjoner i Høylandsvassdraget

Fiskereglene for 2013 er foreløpig ikke klare, men det blir neppe endringer i fisketid.

Steinkjer, desember 2012.

Anton Rikstad
fiskeforvalter

Foto: Oddvar Moa

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

miljøvern avdelingen

R A P P O R T

Nr 6 - 2012

TITTEL

DATO:

Namslaksen 2012

des. 2012

FORFATTER

ANT. SIDER:

Anton Rikstad

18

AVDELING/ENHET

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag,
Miljøvern avdelingen

ANSV. SIGN:

Ari

EKSTRAKT

Rapporten gir oversikt over fiskefangster i Namsenvassdraget, fangstene på kilenot i Namdalen, oppgang i laksetrappene, andel oppdrettlaks i overvåkingsfiske mm. I tillegg har Kunnskapssenter for laks og vannmiljø (KLV) gitt foreløpige resultater fra lakseundersøkelser i Namsen.

S T I K K O R D

Laks, Salmo salar, kilenotfiske,
andel oppdrettlaks

Sammendrag

- 5713 laks og 880 sjøaure ble tatt på stang i Namsenvassdraget i 2012
- dette veide til sammen ca 23,5 tonn (3 tonn mer enn i 2011)
- 113 laks (378 kg) ble gjenutsatt (fang- og slepp-fiske), 150 færre enn året før
- 2% av oppfisket laks (i antall) ble gjenutsatt (3,3 kg i snittvekt)
- 1155 storlaks (over 7 kg) ble fanget i 2012 (385 flere enn i 2011)
- det ble fanget vel 1670 mellomlaks (3-7 kg) , 100 færre enn året før
- årets fangst på vel 2880 smålaks antyder et middels mellomlaksfiske i 2013
- laksens gjennomsnittsvikt i Namsenvassdraget var 4 kg (4,2 kg i 2011)
- det ble ikke registrert sjukdomsutbrudd i vassdraget i 2012
- ca 900 laks og sjøaure gikk opp trappa i Nedre Fiskumfoss (1050 fisk i 2011)
- redusert fiskeoppgang i laksetrappa i Tømmeråsfossen (620 laks)
- 24 tonn laks og sjøaure fanget på kilenot i Namdalen (48 tonn i 2011)
- antall kilenotfiskere er de ti siste år redusert fra 101 til 41
- gytemålet for Namsenvassdraget er nådd også for 2012
- beskatningsraten for Namsen er ca 30% (dvs ca 1/3 av oppgangen blir oppfisket)
- 3 % av utvandrende smolt kom tilbake som gytefisk i Namsen i 2012
- foreløpige tall viser ca 10 % oppdrettslaks i overvåkingsfiske på høsten, dette er en halvering i forhold til året før
- NINA har påvist genetisk innslag av oppdrettslaks på villaks i Namsen
- Student Karina Mo fra Grong tar hovedfagsoppgave (Master) på laks i Namsen
- Kjersti Hansen er fast ansatt som naturveileder på laks i Nord-Trøndelag gjennom Statens Naturoppsyn, kontorfellesskap med KLV i Namsos
- fisketidene for laksefiske i Namdalen for 2013 blir de samme som for 2012

Gyteparr, dvs kjønnsmoden laksunge, hannfisk ca 12 cm. Foto: Anton Rikstad

Elvefangst.

Rettighetshavere og fiskere børs-rapporterte ca 22,5 tonn laks og 0,8 tonn sjøaure i Namsenvassdraget i 2012. Om lag 400 kg laks er rapportert gjenutsatt, dvs den reelle laksefangsten er ca 22 tonn. Dette er ca 3 tonn mer enn året før. I antall var det ca 2900 smålaks, ca 1700 mellomlaks og 1155 storlaks. Tabellen under viser fordeling av antall laks og vekter i de ulike vektklassene fra 1993 til og med 2012.

Tab.1. Fordeling av antall laks og vekter i de ulike vektklassene i perioden 1993 – 2012.

Namsenvassdraget- - vektfordeling										
År	Laks								Sjøaure	
	Under 3 kg	Under 3 kg	3 – 7 kg	3 – 7 kg	Over 7 kg	Over 7 kg	Totalt	Totalt		
År	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt
1993	3800	6792	1626	7933	1341	12936	7159	30072	4774	3192
1994	3174	5654	1215	5442	793	7717	5471	19777	3427	2299
1995	5878	8427	1483	7422	896	8362	8768	25620	4476	3066
1996	2530	3898	1283	6401	1341	13038	5154	23338	2922	1941
1997	4213	7682	1136	5184	637	5878	5986	18744	2954	2349
1998	3800	5949	2293	12139	587	4965	6677	23043	3552	2814
1999	4420	8022	1279	5771	600	5758	6299	19551	3348	3838
2000	6790	11283	3410	16568	1029	9378	11229	37229	5330	4262
2001	4876	9746	3090	15526	1423	12887	9388	38159	3622	3078
2002	3196	4698	1582	8290	713	6695	5491	19682	2888	1897
2003	5734	10107	2237	10250	955	9538	8917	29895	2261	1973
2004	2823	4480	1932	10031	808	7267	5563	21772	2051	1951
2005	7902	12950	1749	8259	1000	9999	10651	31208	2446	2099
2006	3025	4523	1891	9176	589	5520	5505	19219	2915	2613
2007	3224	4247	895	4220	791	7659	4910	16126	1713	1229
2008*	3426	5399	2037	9355	1088	10112	6551	24866	1184	1198
2009*	1883	2973	1012	4870	1275	11825	4170	19668	1201	1120
2010*	4076	6442	1431	6670	911	8429	6418	21541	1217	1274
2011*	2015	3341	1877	8976	768	7105	4660	19422	736	763
2012*	2879	4497	1679	7783	1155	10442	5713	22722	880	895

*Fangster inkl. utsatt fisk

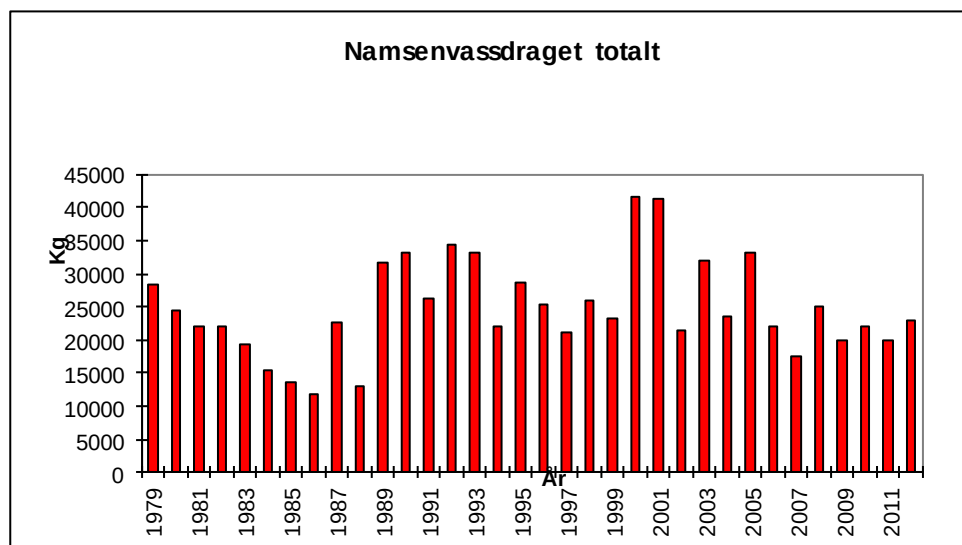

Fig. 1. Totalfangst av laks og sjøaure i Namsenvassdraget i perioden 1978 – 2012

Sjølaksefiske

Direktoratet for naturforvaltning (DN) vedtok strenge innskrenkninger i kilenotfisket i 2010. Fangstene i 2011 var ca 48 tonn eller 3 tonn høyere enn året før. Fisketiden for 2012 ble utvidet med 5 dager. Til tross for dette var kilenotfangstene kun 24 tonn i 2012, det laveste kvantum som noen gang er registrert på kilenot i Namdalen. Namsos er fortsatt den viktigste kilenotkommunen i Trøndelag. I Namdalen er antall sjølaksefiskere som har levert fangstoppgave redusert fra 101 i 2002 til 41 i 2012. Fiskesesongen i 2012 var følgende:

- Fjordstrøk i Namdal: 10. juni – 27. juli
- Leka, Vikna, ytre Nærøy, ytre Flatanger: 13. juli – 28. juli
- Follafjorden: 20. juli – 4. august

Tab.2 Fangst på kilenøter fordelt på kommuner for 2012 (Kilde:SSB-foeløpige tall)

	Antall	Laks og	Laks	Laks	Laks	Laks	Laks	Laks	Laks	Laks	Sjøaure	Sjøaure
Vekt	fiskere	sjøaure	totalt	totalt	under 3	under 3	3-7	3-7	over 7	over 7	ant	kg
		kg	antall	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg		
Nord-Trøndelag	41	24004	5377	23063	2341	5116	2145	10013	891	7933	424	941
Namsos	22	13133	2907	12758	1198	2635	1215	5767	494	4356	189	375
Namdalseid	4	5216	1176	4950	553	1226	428	1951	195	1773	117	266
Fosnes	4	846	167	777	61	128	74	355	32	294	24	69
Flatanger	3	2047	584	2018	302	573	225	963	57	482	14	29
Vikna	4	2527	494	2325	211	514	179	859	104	952	80	169

De siste 10 år er antall kilenotfiskere halvert, 41 personer fisket i 2012. Foto: Anton Rikstad

Laksesesongen 2012 v/Ragnar Holm, Namsenvassdragets grunneierforening

1. Oppgangen i laksetrappene i Namsenvassdraget har vært som følger:

- Nedre Fiskumfoss: 927 fisk pr. 18.10. 2012.
- Tømmeråsfoss: ca. 620 fisk pr. 04.10. 2012. Usikre tall grunnet ugunstig plassering av telleren ifølge Øystein Ove Solum. Dette bør det ses på til neste sesong.
- Formofoss: 344 fisk pr. 04.10. 2012.

I 2012 er det ikke registrert rømt oppdrettslaks i laksetrappa i nedre Fiskumfoss (det betyr ikke at det ikke kan ha vært oppdrettslaks der). I 2011 ble det tatt ut 29 oppdrettslakser fra laksetrappa. Til tross for svært ulike sesonger, er det brukt nesten like mye tid på kontroll av trappa i 2011 og 2012.

NVGF har mottatt kr. 30.000 pr. år (2011 og 2012) fra Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL) sitt miljøfond. FHL dekker hele verdikjeden, fra fjord til bord, i norsk sjømatnæring. Dette er altså oppdrettsnæringens egen organisasjon. Disse pengene skal gå til kontroll og uttak av rømt oppdrettslaks i laksetrappa i nedre Fiskumfoss i Namsen. NVGF beklager at en slik kontroll må til (oppdrettslaksen burde vært i mærene sine), men synes det er bra at oppdrettsnæringen tar dette ansvaret.

2. Fangstene i 2012 (rapportert til laksebørs):

	Ant.	Kg.	Gj.snitt
Laks under 3 kg.	2879	4497	1,56
Mellom 3 og 7 kg.	1679	7783	4,64
Over 7 kg.	1155	10442	9,04
SUM	5713	22722	3,98

Det er fisket 880 stk. sjørørret på til sammen 895 kg. Ei gj.snittsvekt på nært 1 kg.

Gjenutsatt fisk (fang og slipp):

	Ant.	Kg.	Gj.snitt	Ant. i %	Kg. i %
Laks	113	378	3,3	1,97	1,66
Sjørørret	57	43	0,8	6,5	4,8

Som vi ser i tabellen ovenfor, er det satt ut et lite antall laks og sjørørret i Namsenvassdraget i 2012. Tidligere år har man satt ut ca. 8 % av den fangede laksen, mens i år er det utsatt kun 2 %. Utsettingsprosenten varierer en god del fra vald til vald. Vi ser også at gj.snittsvekten på den utsatte laksen er mindre (3,3 kg.) enn gj.snittsvekten på den fangede laksen (4,0 kg.). Dette betyr at det stort sett er små laks som blir utsatt og ikke de store ”verdifulle” laksene.

3. Overvåkingsfiske 2012:

Også i 2012 er det lagt ned en formidabel innsats av de som deltar i overvåkingsfiske i Namsenvassdraget. Til sammen er det fisket på 9 stasjoner i vel 2.800 timer, som med en timesats på kr. 200 utgjør en verdi/kostnad på drøyt 5,5 mill. kr.

Det er fisket til sammen 181 lakser, hvorav 18 er vurdert som oppdrettslaks etter ytre kjennetegn. Dette er noe mindre enn foregående år (se eget vedlegg). Oppdrettslaksen blir avlivet mens villaksen blir satt tilbake til elven. Det er tatt skjellprøver av alle fiskene. Skjellprøvene sendes Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) for analyse. Når analysen av skjellprøvene foreligger, har vi det endelige resultatet av andel oppdrettslaks i fangstene i overvåkingsfisket.

4. Gytegroppregistrering:

Den 5. november 2012 ble det flydd med helikopter og registrert gytegropper i Namsenvassdraget. Det er 12 år siden en slik registrering ble gjennomført forrige gang. Metodikken er noe usikker, i og med at det er mange utenforstående faktorer som kan påvirke resultatet (vær, vannføring, farge på vatnet, is/snø, lysforhold med mer). Resultatene er ikke ferdig bearbeidet, men nedenfor ser vi en tabell som viser antall gytefelt og antall gytegropper ved de forskjellige tellingene.

Gytegroppregistrering i Namsenvassdraget

Elv	Kommune	Antall gytefelt					Antall gytegropper				
		1988	1989	1994	2000	2012	1988	1989	1994	2000	2012
Sandøla	Grong	10	11	23	6	11	45	85	103	87	47
Namsen	Grong	14	37	44	53	32	56	266	181	289	139
Namsen	Overhalla	16	21	23	14	23	54	124	90	170	74
Bjøra	Overhalla	10	15	27	6	28	120	253	123	51	104
Søråa/Eida	Høylandet	14	24	25	14	48	85	134	64	78	106
SUM		64	108	142	93	142	360	862	561	675	470

Laks på 20,3 kg tatt på Vie/Leir av finnene Marko Hiltonen og Jussi Tanhuanpaa. Foto: Ragnar Holm

Undersøkelser av rømt oppdrettslaks i Namsenvassdraget

v/student Karina Moe

Våren 2012 startet Norsk institutt for naturforskning (NINA) og Aqua-kompetanse opp studier av rømt oppdrettslaks og villaks som vandrer opp i Namsenvassdraget.

Undersøkelsene finansieres av Fiskeri og havbruksnæringens Miljøfond (FHL), Nord-Trøndelag fylkeskommune, NINA, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og fiskeridepartementet. Laksens vandringer undersøkes ved å radiomerke fisk i Namsenfjorden under naturlig innvandring, og i elva etter avsluttet sportsfiskesesong. En rekke institusjoner og personer har vært involvert i prosjektet, blant annet Karina Moe (masterstudent ved UMB), Namsenvassdragets grunneierforening (NVGF), studenter og lærere ved Grong videregående skole, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag (FMNT), og Kunnskapssenteret for laks og vannmiljø (KLV).

Manuell peiling av laks på Gartland og Nedre Fiskumfoss. Foto: Tor F. Næsje

Hovedmålet med prosjektet har vært å beregne den reelle andelen oppdrettslaks i elva, samt undersøke om rømt oppdrettslaks og villaks har samme adferd før og under gyting, og om de går til de samme gyteområdene og har samme gytetidspunkt.

I perioden 15.juni - 28.august ble 43 rømt oppdrettslaks og 71 villaks merket med radiosendere i Namsen-fjorden. Oppgangen i elva ble registrert av stasjonære radiologgere på Steinan og Lilleøen. For å studere vandringsmønsteret har Namsen, Høylandsvassdraget og Sanddøla blitt manuelt peilet hver 14.dag fra merkinga startet til slutten av året. For detaljundersøkelser av fiskens adferd, har den sjømerka fisken blitt manuelt peilet annenhver dag i Namsen til ette gyting, 15. november.

I september ble ytterligere 73 fisk radiomerket i område Gartland og Nedre Fiskumfoss, hvorav 10 av dem var rømt oppdrettslaks. I dette området er fisken blitt posisjonert fra båt annenhver dag under gytetida. Båtpeiling muliggjør detaljert posisjonering (ca5 meter nøyaktighet). Dette for å undersøke om den rømte oppdrettslaksen og villaksen befinner seg på samme gyteområder til samme tid. Det har også blitt gjennomført gytetroptelling for å kartlegge de viktigste gyteområdene i vassdraget.

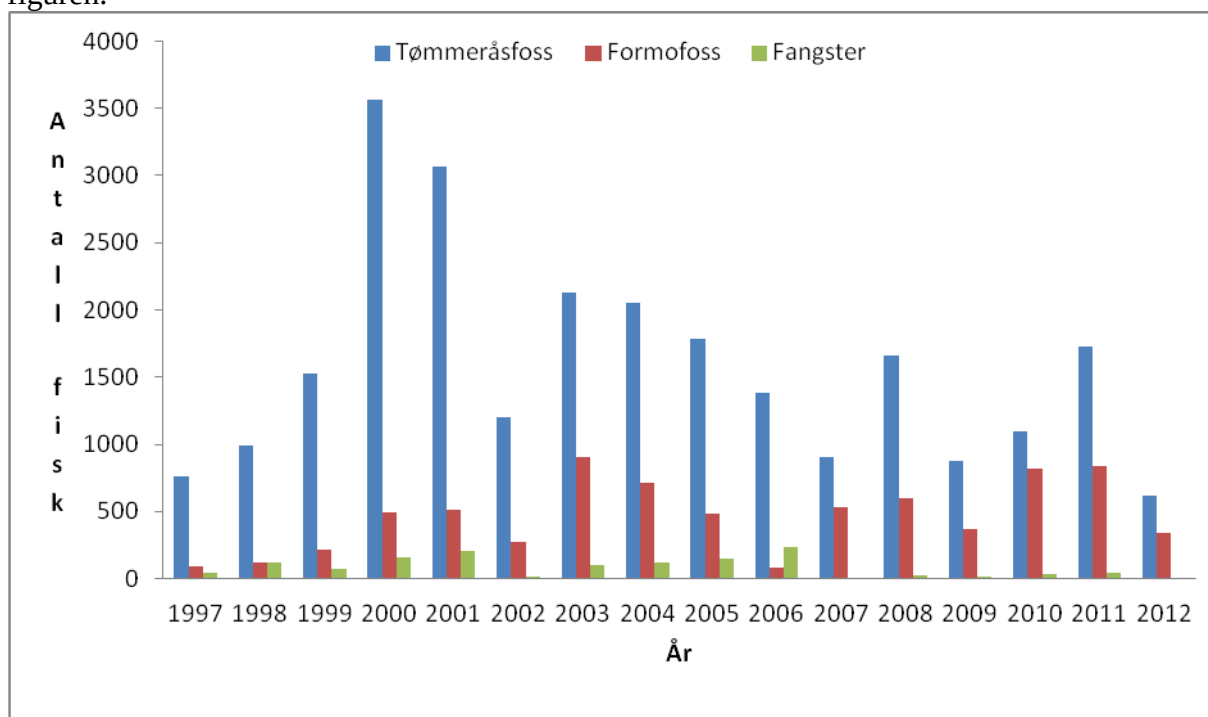
Undersøkelsene vil skaffe ny og viktig informasjon for å vurdere mulige effekter av rømt oppdrettslaks på villaksbestander, samtidig som deler av den vil danne grunnlag for Karina Moe's mastergrad.

Kunnskapssenter for Laks og Vannmiljø

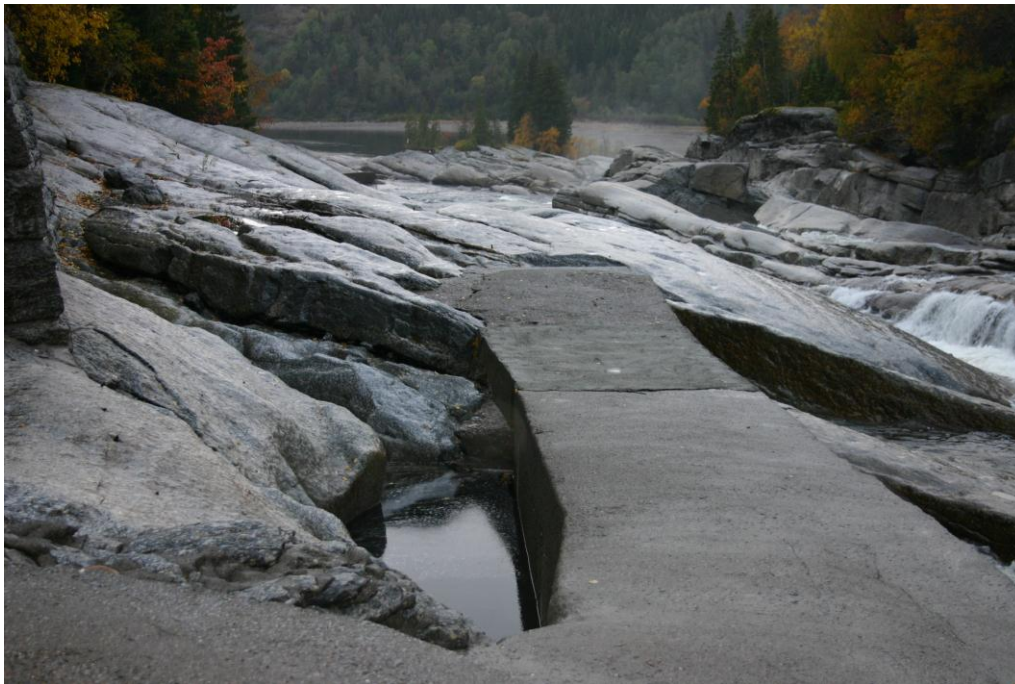
En samarbeidsarena for forskning, næringsliv, forvaltning og allmennhet

Overvåking av oppgang i fisketrappa i Tømmeråsfossen

KLV gjennomgår hvert år videoopptak fra fisketrappa i Tømmeråsfossen. For første gang ble fisketeller med videoopptaker plassert ut i øverste kulpen i trappa. Hensikten var å bedre kvaliteten på opptakene. Dessverre viste forholdene i kulpen seg å være dårligere enn antatt og opptakene i 2012 er av svært dårlig kvalitet. Dette i tillegg til driftsstans i perioden 21. juli til 5. august gjør resultatene i 2012 meget usikre. Det er så langt gjort en foreløpig gjennomgang av opptakene som startet 5. juli og ble avsluttet 5. september. Den mekaniske fisketelleren viste ca 900 utslag. På grunn av driftsproblemer med telleren ble det gjort kontinuerlige opptak fra 6. august til 5. september. Etter gjennomgangen av alle opptak ble antall fiskepasseringer satt til 620. Det er da gjort et estimat for antall passeringer under driftsstansen. Likevel må dette betraktes som et usikkert minimumstall. Ganske sikkert er det imidlertid at oppgangen i 2012 var lavere enn i 2011. Figuren nedenfor viser hvordan de siste års oppgang i fisketrappen i Tømmerås har vært og hvilke fangster som er rapportert ovenfor fisketrappa. Oppgang registrert av mekanisk fisketeller i fisketrappa i Formofoss er også vist i figuren.

Tabell : KLV. Oppgang i laksetrappene i Tømmeråsfossen og Formofossen

Trappa i Tømmeråsfossen; Norges lengste strekning i tunnel! Foto: KLV

Overvåkningsfiske etter rømt oppdrettslaks

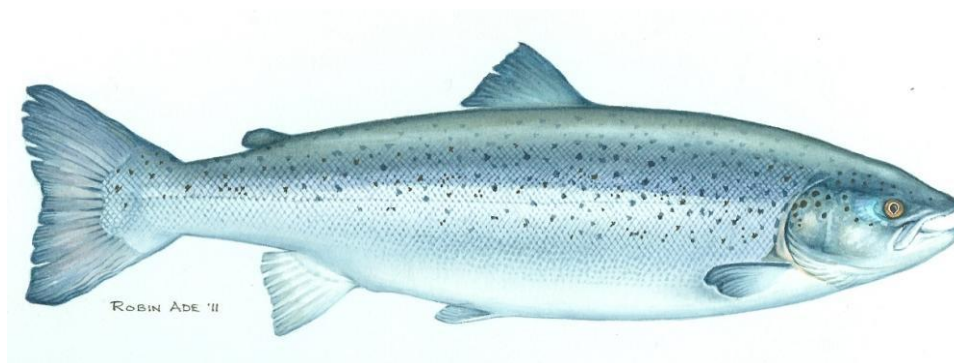
Siden 1989 har det foregått årlig overvåkningsfiske med stang (flere stasjoner) og garn (ved Sellægghylla) i Namsenvassdraget. I 2007 ble dette fisket utvidet med flere prøvestasjoner. Det ble også i år nedlagt en betydelig innsats med 2884 dugnadstimer under dette fisket. En stor takk til alle som har bidratt!

Foreløpige resultater fra overvåkingsfiske med stang i 2012 og garn (Sellægghylla) går fram av tabellen under.

Stasjon	Antall laks	Antall oppdrettslaks	Oppdrettslaks Ca %	Antall dugnadstimer
Namsen, Seter-Namsen	Ikke fisket			
Namsen, Fiskumfoss/Tørrisdal	65	9	14	960
Namsen, Gartland/Rosset	14	1	7	280
Namsen, Fossland	6	0	0	136
Namsen, Moum/Heggum	6	0	0	72
Namsen, Østduun/Valskrå	16	1	6	86
Namsen, Melhus	Ikke fisket			
Namsen, Ytre Vibstad	10	0	0	
Namsen, Sellægghylla (garn)	10	5	50	125
Bjøra	30	0	0	778
Sanddøla	24	2	8	447
Sum	181	18	10	2884

Tabell: Oversikt over antall villaks og antall oppdrettslaks i fangstene fra overvåkingsfisket i 2012 fordelt på de ulike stasjonene. Merk: Fisken er klassifisert ut i fra ytre kjennetegn, % er avrundet, nettopp for å illustrere usikkerheten det representerer.

Rømt oppdrettslaks skader villaksen. Antall rapporterte rømt oppdrettslaks i Norge har de siste årene vært omkring 1/3 eller mindre enn i toppåret i 2006 da 921 000 ble rapportert rømt. Vi har ikke funnet et tilsvarende lavere nivå i høstfangstene i overvåkingsfisket i Namsen. Årets resultater er foreløpige, men det kan se ut til at andel rømlinger i høstfangsten i år er lavere enn de tre siste årene.

Oppdrettslaks tegnet av Robin Ade

Resultater fra genundersøkelser

Siden 2007 har KLV koordinert og ledet et samarbeid mellom ulike lokale og regionale lakseinteresser. Dette samarbeidet har medført at det etablerte overvåkingsfisket etter rømt oppdrettslaks er blitt utvidet. Videre er uttesting av metoder for å sortere ut og overvåke rømt oppdrettslaks blitt gjennomført (sorteringsfiske med spesialbygd kilenot og kameraovervåking av fiskeoppgangen ved Sellægghylla er beskrevet i tidligere utgaver av "Namslaksen"). Det siste prosjektene gikk ut på å ta i bruk nylig publiserte og mer treffsikre genetiske metoder for studier av lakseunger (0+) og gytelaks fra vassdraget. Finnes det spor av innkryssing av rømt oppdrettslaks i Namsenlaksen? Resultatene er urovekkende. Det ble funnet genetisk signatur av rømt oppdrettslaks hos voksen laks og årsyngel i Namsen. Grad av innkryssing varierte mye mellom ulike år. Foreløpig kan ikke graden av innkryssing av rømt oppdrettslaks i Namsenlaksen tallfestes, til det bestod prøvematerialet av for få fisk.* KLV har med økonomisk støtte fra Nord-Trøndelag fylkeskommune derfor samlet inn nytt og større prøvemateriale sommeren 2012. Resultatene fra 2011 er publisert i NINA Minirapport 403. Rapporten finner du på NINAs hjemmeside eller under Nytt fra KLV på KLVs hjemmeside klv.no.

- Finansielle bidragsytere: FHLs miljøfond, NT-fylkeskommune, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og dessuten har NINA egenfinansiert mye av analysearbeidet.

Årets årsyngel er allerede samlet inn fra flere stasjoner. Frode Staldvik til venstre og Tone Løvold til høyre. Foto: Bjørn Tore Ness

Ørekyte

For første gang er ørekyte observert på anadrom strekning i Namsen. Det var under elfiske på Gartland i august at KLV fant ett eksemplar sammen med en lakseunge bak en stein på en grunn og relativt sakteflytende elvestrekning.

Ørekyta er en liten karpefisk (<14 cm) som vandret inn fra øst etter siste istid. Den finnes naturlig i vassdrag øst i Lierne. Ørekyta ble satt ut i tre sideelver øverst i Namsenvassdraget trolig på 60-tallet. Det har altså tatt tid å vandre ned til Gartland via Tunnsjøen og kraftverkstunellen ned til Tunnsjødal, men det siste stykket har gått raskere enn først ventet. Det er vist i flere innsjøer at ørekyte kan skade ørretproduksjonen og størst tetthet får den vanligvis i grunne innsjøer. I dag er det forbudt å flytte fisk mellom eller oppover i vassdrag. Ørekytas utbredelse i Namsenvassdraget overvåkes årlig av NINA.

Frykten for at ørekyta skal gjøre skade på laksebestanden er ikke stor for elvestrekninger med rasktflytende vann. Ørekyta trives nemlig best i sakteflytende eller stille vann. I den rasktflytende Alta finnes den naturlig, men er svært fåtallig. I Stjørdalselva ble det funnet ett eksemplar på 1980 tallet – men aldri gjenfunnet siden. I flere rike lakseelver med sakteflytende elvestrekninger finnes den mer tallrik – men det kan jo hende vassdragene hadde vært ennå rikere på laks uten ørekytas tilstedeværelse. På den andre siden er det i flere laksevassdraget i Nord-Norge funnet at innsjøer kan spille en overraskende stor rolle i produksjonen av lakseunger. Og vi aner lite om hva som skjer i innsjøene på Høylandet – og der vil ørekyta trolig trives. Namsblanken er i sterkt tilbakegang og ørekyta er en av truslene som kan forverre situasjonen for den.

Ørekyta (nederst) er en karpefisk og mangler fettfinne. Den kan fort forveksles med laks- eller ørrettunger. Foto: Bjørn Tore Ness

Naturveileder – villaks en fast stilling!

Prosjektet naturveileder – villaks som KLV og Statens naturoppsyn fikk realisert gjennom traineeordningen i Namdalen ble avsluttet i vår. Miljøverndepartementet anså dette prosjektet som så vellykket at de opprettet en fast SNO-stilling med tilknytning til KLV! Trainee Kjersti Hanssen var en av mange søkere og fikk stillingen. Det skal alle lakseglade i Namdalen være glade for. Det betyr blant annet at barn og unge i regionen fortsatt vil få laks på timeplanen i tiden som kommer.

Kjersti Hanssen, naturveileder villaks! Foto: Tone Løvold

Namsblanken

Namsblanken har naturlig nok fått mye fokus i året som gikk. KLV har ferdigstilt og distribuert en informasjonsplakat om Namsblanken. På oppdrag av Fylkesmannen har KLV også laget en rapport om tradisjonell bruk og erfaringskunnskap om namsblanken. Det ble i den forbindelse gjennomført intervjuer med folk som har vokst opp med namsblank i sitt nærmiljø. Både informasjonsplakaten og rapporten finner du på KLVs hjemmeside.

Miljøvernminister Bård Vegar Solhjell har fått ny genser! Foto: Bjørnar Wiseth

Norsk laksesenter

Det arbeides nå på initiativ fra Direktoratet for naturforvaltning (DN) for at tre stiftelser samordnes i et nytt Norsk laksesenter. Disse er Norsk villakssenter i Lærdal, Kunnskapssenter for laks og vannmiljø (KLV) i Namsos og det planlagte Joddu i Tana. Norsk villakssenter åpnet i 1996 og er et opplevelses- og visningssenter. Lokale interesser har tatt initiativ til å revitalisere senteret siden det har vært liten aktivitet etter at Gyrodactylus salaris ble påvist i Lærdalselva. KLV ble offisielt åpnet i 2007 og har tatt rollen «nasjonalt ombud for villaksen». Mye av KLVs idegrunnlag vil sannsynligvis bli videreført. Fra 2012 har KLV også en SNO ansatt naturveileder – villaks knyttet til seg. Joddu – et planlagt kompetansesenter for laksefiske og elvesamisk kultur i Tana. Tana er verdens viktigste laksevassdrag for atlantisk villaks, men mangler en samarbeidsarena for kunnskaps- og informasjonsutveksling. Norsk laksesenter kan tillegges oppgaver som betinger en selvstendig og mest mulig uavhengig stilling. Målet er at et eventuelt nytt laksesenter skal samordne innsatsen for villaksen og å framstå med høy legitimitet og troverdighet som ombud for villaksen – landets fremste symbolart på vill og frisk vassdragsnatur. Norsk villakssenter har en tilsvarende rolle for den mest kjente symbolarten på norsk høyfjellsnatur - villreinen. Om Norsk laksesenter blir en realitet er ikke avklart men DN skal i løpet av det første halve året lage en utredning hvor mye vil bli bestemt.

FISKEREGLER FOR NAMSEN 2013

Sammendrag av gjeldende lov og forskrifter, samt lokale regler vedtatt av Namsenvassdragets grunneierforening og kommune. Døgnkvotene for 2013 vedtas av NVGF våren 2013.

Lakseførende strekning.

Namsen er definert som lakseførende fra Namsos til Aunfossen, Nesåa til Iskvernfossen, Høylandsvassdraget til og med Øyvattnet, Sandøla til Bergsfossen og Nordelva til Svalifossen.

Fiskesesong.

Fisket starter 15. mai i Høylandsvassdraget (Bjørå og Søråa) og avsluttes 15. august. I resten av vassdraget starter fisket 1. juni og siste fiskedag er 31. august, unntatt Namsen ovenfor Nedre Fiskumfoss hvor det er fiske fra 1. juli til og med 15. september. I Sandøla fra Møllefoss til Øvre Formofoss er fisketiden 15. juni til og med 15. september.

Redskapsbruk.

Fiske etter laks og sjøaure er kun tillatt med stang og håndsnøre. Tillatte agn er sluk, spinner, wobblers, mark og flue. For sluk og wobbler er det tillatt med inntil tre treblekroker. Reke er forbudt. Det er forbudt å fiske på en slik måte at fisken sannsynligvis vil krøkes. Redskapen skal ikke forlates under fisket. Ved fiske fra land er det tillatt å bruke en stang pr person og inntil to agn pr stang. Ved båtfiske er det tillatt å bruke inntil to stenger/håndsnører pr båt, men bare ett agn pr stang.

I Øverhøla i Tømmeråsfossen og Øvre Formofosshøla i Sandøla er det kun tillatt å fiske med mark og flue

Døgnkvote.

Døgnkvoten bestemmes av NVGF våren 2013.

Fredet fisk.

Vinterstøing av laks (oppstoddo, gammellaks) og laks/sjøaure mindre enn 35 cm er fredet. Hvis slik fisk fanges skal den skånsomt settes ut igjen. Naturen skal sjøl bestemme om den vil overleve. Bruk håv, ikke klepp.

Fredningssoner.

Det er fredningssoner hvor alt fiske er forbudt 50 meter ovenfor og 50 meter nedenfor alle fisketrapper. I innsjøene er det fredningssoner for garnfiske 200 meter fra innløps-/utløpsos og for øvrig 50 meter fra gytebekk/elv.

Fiske i innsjøer.

Det vandrer laks og sjøaure gjennom Eidsvatn, Grongstadvatn og Øyvatt. I disse innsjøene er det kun tillatt å fiske laks/sjøaure med stang/håndsnøre. Ved isfiske er det utsetningsplikt for laks. For fiske etter innlandsfisk er det i tillegg til stang/håndsnøre tillatt å bruke garn og oter (egne bestemmelser om tidspunkt og maskevidder).

Motorferdsel.

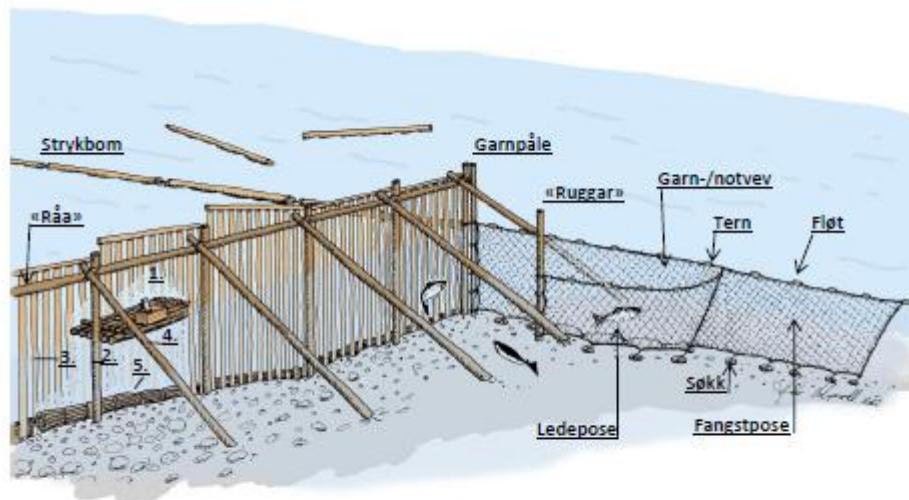
Det er ikke tillatt å nytte båt med motor i gang til utøvelse av fiske i elva, motor er kun tillatt å bruke for opptransport. Kommunen kan dispensere fra dette i spesielle tilfelle.

Syk fisk/desinfisering.

Eventuell syk fisk som påtreffes i elva leveres Mattilsynet. All fiskeutrustning og ev. annet utstyr (kano, båt, redningsvester og lignende) som har vært brukt i andre vassdrag, skal desinfiseres før bruk i Namsenvassdraget. Alle som fisker i Namsenvassdraget skal ha desinfeksjonsoblat for gjeldende år. Desinfeksjonsattest fra annet vassdrag gjelder også i Namsen.

Å sette tilbake fisk er ikke forbudt, for eksempel når du får en stor brun gytelaks i august, men det er viktig at det gjøres riktig. Bruk håv i stedet for klepp. Ta ikke fisken ut av vatnet og ikke berør gjellene. Fukt hendene og løsne kroken raskt og varsomt, gjerne med tang. Stor og brun gytefisk i august er dårlig matfisk, men et verdifullt bidrag til å føre lakse-slektene videre.
SKITT FISKE.

Prinsipptegning laksgali (laksegjerde) Namsen

1. Flåte oppstrøms m/krakk/stillas og klubbe
2. Påle nedslått i elvebotn
3. Grind av lekter på spikerslag
4. Motstander/skråstrever nedstrøms
5. «Tjorv» / faskine av ris/småskog

Laksegard tegnet av Håvard Myrvold. Tegningen er hentet fra rapporten «Laksegårder i Namsen» av Carl Ivar Storøy, april 2012.

En hilsen til Tomas for godt arbeide i Namsenvassdraget i flere år. Foto: Oddvar Moa

Petter Efskin med laks på 3 kg fra Øverhøla i Sandøla. Foto: Ragnar Holm